

ПЕРЕДПЛАТА НА „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневиком „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 фр.)
на пів року 9 кор., згл. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністр. і експедиція „Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний вілні від порта. Рукописи ввертає редакція лише за попереднім застереженням і залученем належності поштової.
В справах редакційних можна усно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділі і свят.

З українського Клубу.

Із секретаріату українського клубу одержало „Діло“ письмо слідуячого змісту:
Просимо о поміщене в „Ділі“ отсеї

ЗАЯВИ:

В краєвій пресі появили ся посліднім часом дописи і інформації, які неправдиво або тенденційно представляли так події в клубі як його політику. Особливо прикро вразили членів клубу атаки, звернені проти президії клубу, Вп. послів Романчука і Василька, як і проти загалу буковинських товаришів.

Клуб висловив на засіданні дня 28. жовтня с. р. з причини згаданих атаків одностайною ухвалою своє повне довіре обом провідникам клубу, п. п. Романчуку і Васильку, та рішив просити Хвальну редакцію „Діла“ о поміщене сеї заяви в повній основі.

Заразом констатує клуб, що буковинські товариші поступають завжди зовсім справедливо супроти решти членів клубу, а в своїй діяльності руководять ся виключно інтересом цілого українського народу.

У Відні, дня 29. жовтня 1907.

Др. Лев Бачинський в. р.; Вячеслав Будзинський в. р.; Еригорій Целимський в. р.; др. Станислав Дієвський в. р.; о. Феликс Йосиф в. р.; др. Олександр Колесса в. р.; др. Євген Левицький в. р.; др. Кость Левицький в. р.; др. Микола Ладимський в. р.; др. Володимир Охримович в. р.; др. Теофіл Окуневський в. р.; др. Євген Олександрович в. р.; о. Степан Омишневич в. р.; Михайло Петрицький в. р.; др. Євген Петрушевич в. р.; др. Данило Стажура в. р.; Тимотей Старух в. р.; о. Тит Войнаровський в. р.

Польська криза.

Бішений крик, який підняла польська преса на вістку про концесії, що їх правительство приобіцяло Русинам вбито без відома „Кола Польського“ починає втихати. Показує ся, що прасова кампанія мала дво-яку ціль: партійну „народово-демократичну“ — видвигнене на місце міністра Дзедушицького вшехполья Гломбінського і загально польську — застрашене правительство, щоб воно не важило ся на будуче робити без дозволу Поляків які небудуть уступки Русинам.

Перша ціль, до якої стреміли деякі демократи з „Кола“ та орган Гломбінського „Słowo Polskie“ цілковито не вдала ся. Справа розбила ся на вшехпольський брехні. Аби дискредитувати президію „Кола“ і польських заступників в кабінеті, треба було пустити вістку, що „Кола“ нічого не знало про переговори правительства з українськими послами. Тамчасом показало ся, що переговори відбували ся в порозумінні з президією „Кола“, що більше, що про всі концесії був дуже добре поінформований навіть сам Гломбінський, що отже крики в його органі про занепащене польської справи теперішніми консервативними верховодами, були звичайною вшехпольською брехнею. Розумієт ся, на таких підставах збудована кампанія мусіла повалити ся, компромітуючи п. Гломбінського, як думаємо, раз на все.

На засіданнях „Кола Польського“ ві втерок і середу стверджено іменом — як доносить „Polnische Korrespondenz“, що в цілій справі бар. Бек поступав у прозручності з презесом „Кола Польського“, отже не поносить ніякої вини і не можна йому зробити закиду вельоляного або неоправданого поступовання; а друге, що на висок п. Гломбінського прийнято одностайно справоздане презеса в справі концесій для Русинів, з застереженням, що засадничо концесії для Русинів можуть бути признані тільки за згодою „Польського Кола“.

Чому такий внесок поставив якраз Гломбінський, у виду цілої справи не тяжко вгадати.

Що до самих концесій доносить віденський кореспондент „Kurier-a Lwow-sk-ogo“.

„На нинішнім (30. жовтня) засіданні (Кола Польського) прийнято також до відомости рускі домагання, які є слідуячі: 1) утворене двох нових катедр на львівськй університеті, для хемії (проф. Горбачевський з Праги) і права римського, торговельного і вексельного (др. Зобків з Загребу), 2) іматрикуляція в мові латинській, а вписи і дисциплінарне поступоване в мові польській і рускій; 3) гіпотечну інституцію для селян (річний банк з основним капіталом 3 мід. корон) правительство має взяти під розвагу, 4) субвенція для „Просвіти“; зномоване! справи урядової мови в громадах. Крім того бар. Бек заявив охоту посередничити за згодою обох сторін в справі соймової реформи виборчої. Крім того одержать Русини очевидно також ті „концесії“, які одержали всі опозиційні партії, отже зміну в поступованні адміністраційних властей, яку має забезпечити обіжвик намісника. Нині по полудні відбула ся конференція президії „Кола“ і льодовців, на якій прийнято ті поступати. Опісля прийняв їх клуб льодовців“.

Що польські послы одностайно згодили ся на концесії приобіцяні Русинам, нічо дивного; передовсім вони в нічім не нарушують польського стану посіданя, по друге за згоду на них мусіли Поляки одержати від правительства також якісь гратифікації. Якого рода сі гратифікації, показує найліпше друга частина резолюції ухваленої „Колом польським“: се санкціоноване верховодства Поляків над руским народом. Бо що-ж иншого значить застережене, що „засадничо концесії для Русинів можуть бути признані тільки за угодою „Польського Кола“? Коли отже розбурхані філії польської опінії починають втихомирювати ся, то се знак, що Поляки справді одержали від правительства таке відшкодоване.

Державна Рада.

На засіданні в середу перший говорив др. Шустершич, словінський клерикал. Він виводив, що Словінці рішучі противники дуалізму, однак се їх не спинає річево розібрати угоду, бо вони узгаднюють

З „Історичних пісень Щурата.“)

1. Боян.

Боян майстер був до піснї!
Боян знав на пісню чари.
Прийде гадка, а він гадку
орлом пустить понід змари.

Прийде друга, а він другу
пустить вовком по долині.
Гадка третя в него скаче
соловейком на калині.

Він згадає давні годи,
свари данної години
і соколів десять пустить
в луг на стадо лебедине.

А що сокіл до лебеді,
вже вона співає славу
то старому Ярославу,
то хороброму Мстиславу —

тому, що в очах Касогів
заколов Редедю хана.
Інша лебідь заспіває —
славить Красного Романа.

Не соколів на лебеді
Боян, брате, слав з-під неба:
віщі палці клав на струни —
грайте струни, кому треба!

2. Св. Андрей на київських горах.

Благословенная давно
цвести ще мусиш, Україно!

Твоїм Дніпром несло судно
святі апостольську дружину.

І київських високих гір
дітнули ся святі стони.
І понесли ся з них в простір
слова апостола Синопи:

„Благословлю вас, гори, днес!
колись над вами город стане,
що, дивуючи світ увесь,
Господнім войном воспряне.“

„І вас, степи, благословлю!
колись прославитесь ви людом,
що трудом вчинить з вас ріку
і запанує власним трудом.“

І зазрих на чуже добро
він прожене, бо буде в силі...“
Амінь! — загомонів Дніпро
й поніс до моря срібні філі.

І всіх святый Андрей в судно,
що понесло его й дружину,
Благословенная давно
цвести ще мусиш, Україно.

3. Антоній Печерський.

Раз була вже роса
на тім місці святім,
де Антоній воздвиг
для пречистої дім.

Як роса, благодать
з рук Господніх сплила;
був у Києві блиск,
в Україні — хвала.

Й прихилив ся Господь
до молитви слуги.
Веселив ся Дніпро,
гремлячи в береги.

Веселив ся Дніпро...
Та коли-ж то було?
Чи-ж на віки над ним
сумом світ затягло?

Бо й молив ся чернець: Чи-ж пропасти росі
„Не мові, вітчині! на тім місці святім,
пошли, Боже, росу — де Антоній воздвиг
урожайні дні!“ для Пречистої дім?

4. Данило Мних.

То-ж то тріюмф для христосців був,
коли Вальдвін Єрусалим здобув!

То-ж то пішла Європою хвала,
то-ж то і мрій на душу навела!

Сей брав свій меч, а той — свій смертний гріх
і йшов народ, плив тисячу доріг,
у всіх метою був господній гріх,
а вабом-честь, або душевний хліб.

Тоді, в часах для вітчини сумних,
в Єрусалим пішов Данило Мних.

І йшла з ним лиш о вітчину жура,
ак чорна тінь, здовж берегів Дієстра.

Хоч зашумів Єрусалимський рух,
не відступив Данила вірний друг.

Святим натхненем він натхнув черця,
Чернець вступив до княжого дворця.

Приймив Данила приязню Бамдвін,
Спитав, чого бажати може він.

„Ласкавий княже! — поклонивсь чернець —
моїм бажанем вже давно кінець.“

„Днес заспівають тут: „Христос воскрес!
на гріб Господень злине світ з небес.“

„Позволь мені поставити над ним
свое кандило з маслом дорогим.“

„Нехай засяє у Христових віг
за всіх князів, за всіх братів моїх“.

*) Отсеї „пісні“ беремо із збірки виданої у Львові, 1907.
Ціна єї 1 К. 60 сот.

становиско Австрії як великої держави в Європі. Далі жаль бесідник над тим, що лавка чеських міністрів порожня і висказує надію, що незабаром знова чеські міністри вступлять в кабінет. Бесідник поставив наприкінці внесення, щоб угоду про подорож передано комісії з 52 членів і щоб вибір цих членів відбувся ще сего засідання в дорозі нагальності.

По докторі Шустершицу приходиться до слова другий український промовець д-р. Окуневський. Він не годиться з президентом кабінету бар. Беком, котрий доказував, що в правно-державних відносинах до Угорщини не настала ніяка зміна. Для сторонництва бесідника правно-державні відносини мають тим більшу вагу, що посліди належні до того сторонництва є репрезентантами краю, в котрім правно-державні відносини рівнож не є управлінні. Отже угорські учені на полі державного права вважають Галичину частиною угорської корони, а цесар підчас коронації на короля Угорщини в 1867 р. присягав, що краї, котрі давніше належали до Угорщини, будуть до неї прилучені. Австрія цілком не признає самостійності угорської держави. Угода під фінансовим зглядом є вдоволююча, однак з економічних зглядів заступники Галичини не можуть голосувати за угодою. Д-р. Окуневський обговорює поодинокі точки угоди і доказує, що ветеринарний припис для Галичини є некорисний. Даліш поємізує з п. Абрагамовичем. П. Абрагамович думає, що „Польське Коло“ узгляднює становище Австрії як держави, а Русини сего не роблять. Чи п. Абрагамович рівнож і тоді промовляв би за державними кінцностями, коли би Русинам пощастило ся знайти міністра, котрий узгляднив би їх культурні потреби не відбираючи чогонбудь Полькам? Польки не лиш мають все, що їм потрібне до заспокоєння їх культурних потреб, але й крім того мають право давати Русинів! І лише тому Польки голосують за державними кінцностями. (Опелески з укр. лае). Русини-ж знаходять ся в положенню прямо протилежному і тому не можуть вони мати перед очима великодержавного становища монархії, лише свої власні економічні і національні відносини та й тому мусять голосувати проти угоди. Рускі відносини в Галичині є для Австрії пересторогою, щоб вона взяла ся до основного перестрою. Нині є час, в котрім всі народи мусять дістати рівноправність. (Опелески). Ми так довго будемо все відкидати, доки правительство не узгляднить наших жадань. Ми хочемо Австрії, опертої на нових основах справедливості і нап. автономії, і о скільки правительство узгляднить наші бажання, ми поробимо йому уступки. Інакше Русини не змінять свого становища. П. Станіньський думає, що національна боротьба повинна зійти на другий план. Таке бажане є зрозуміле у народу, котрого всі постуляти є сповнені. Він сказав, що його сторонництво буде приневолене піти за „Польським Колом“, коли в сій палаті будуть проголошувати такі бесіди, як бесіда д-ра Евгена Левицького. Та се можна було предвидіти. П. Станіньський сказав також, що доти не буде спокою, доки Галичина не буде відокремлена. На се в йому відповів, що дорога до відокремлення Галичини веде лише через наші трупи. (Опелески на лаві укр. посіа).

Пос. Пешка (нім. агр.) виводить, що угоду про подорож означують вже поправу дотеперішнього стану річій, бо вводять який стан, хоч з становища аграрного, на яким він стоїть, ліпше було би, коли би прийшло до зрівняння спільності. (Між п. Шенкою а п. Іро, німцями радикалом, приходять серед тої бесіди два рази до бурливих сцен).

П. Масарик (чеськ. реал.) вважає угоду корисною з огляду на підвищення квоти, знесення транспортних податків, знесення речинцевої торгівлі збіжжям і заведення свободи в залізничних тарифах. Бесідник противить ся зрівню спільності з Угорщиною і остро осуджує поступоване Мадарів з іншими мадарськими народностями. З огляду на те не можна по його думці одушевляти ся угорською державною ідеєю, а радше треба їй протиставити чесько-німецьку угоду, бо лиш ся скріпить становище Австрії супроти Угорщини.

П. Ліберман (соп. дем.) є гадки, що для Австрії було би ліпше зрівняти з спільністю. Австрія на свої виробі може постарати ся о інші торги на сході. Угода з Угорщиною спричиняє високі аграрні ціни, котрих наслідком є дорожнє життя, а сї дорожнє є для робітничого населення нещастем. В Галичині цілий край протавляє ся угоди. Галичина не має промислу і спроваджує промислові продукти з західної Австрії, однак з причини спільності з Угорщиною, мусить за ті продукти платити о 1/2 часті дорожнє, чим би платила, колиб не було ні угоди ні спільності. Галичина продукує о 3 мільйони метричних сотнарів збіжжя менше, як консумує, отже мусить збіжжя спроваджувати і з причини аграрного для платити за нього дорожнє. Західна Австрія і Угорщина сварять ся з собою о різні уступки, але боротьба та відбуває ся на плечах і коштом Галичини. Правительство повинно підирати промисл в Галичині, бо-ж се лежить і в інтересі робітників, а також сільського населення. На Угорщині, так як і в Галичині, панує шляхотська кліна і тим пояснюють ся симпатії галицької шляхти для Угорщини. Вкінці бесідник промовляє проти дуалізму.

П. Редліх (нім. пост.) відмічує, що метою Австрії не повинно бути зрівняння з Угорщиною, але персональна унія.

На сїм замкнуто дискусію і вибрано генеральних бесідників. Генеральний бесідник contra п. Шенкер (хр. соц.) виступає проти Угорщини тому, що вона є за зрівнянням спільності з Австрією. Генеральний бесідник pro п. Крамарж (Молодочех) признає, що теперішня угода представляє ся корисною. Банкової квестії нема чого боятися. Гвет немадарських народностей на Угорщині є варварством. Мимо того бесідник є за спільністю, бо на случай зрівняння і напир німецького промислу ледви дав би ся повдержати. Австрія мусіла би тоді зближити ся економічно до німецького промислу, а за сїм пішло би й політичне зближене. Сторонництво бесідника перед спрецизованим свого становища супроти угоди мусить докладно знати, чи правительство готово перевернути рівноуправлене чеського народу і так узладнати економічну політику, щоб Австрія була пригетована на роки 1915 і 1917. Бесідник опрокідє закид, що Чехи ведуть постулятову політику. Дайте нам то, що нам належить ся, дайте рівноуправлене всім австрійським народам а тоді будемо підирати державу. (Опелески). По промові п. Крамаржа палата приняла внесення п. Шустершица, щоб угоду про подорож не передавати окремій комісії з 52 членів. По сїм приступлено до вибору комісії, до котрої ввійшли з Русинів по: д-р. Евген Левицький, д-р. Окуневський, Василько і Вітик.

На сїм о год. 8. вечером замкнув президент засідане. Слїдуюче засідане аж у вівторок.

Промова посла д-ра Евгена Левицького в справі австро-угорської угоди.

виглошена на засіданню Ради державної з дня 28-го жовтня 1907.

Висока Палато! Я дістав припоручене від мого клубу забрати голос при сій дебаті, щоб з'ясувати становище, яке мій клуб займає супроти пропозиції правительства. Приступаючи до сповнення сего припоручення, хотів би я перед моїми виводами зробити одну малу замітку.

Я знаю, що пропозиція правительства мусить бути або в цілості відкинута або прийнята, та що поодинокі постанови договору заключеного з угорським правительством не можуть бути змінені. Знаю вкінці також, що се пропозиція по деяких заходах з боку правительства буде в сій палаті напевно ухвалена. Коли помімо того беру участь в теперішній дебаті, то роблю се не тому, щоб моєю промовою досягнути якийсь позитивний успіх, але єдино тому, щоб заложити протест проти тих змін у відношенню обох половин монархії, які мають наступити наслідком договору Бека з Векерлем. Нехай ся моя промова буде історичним документом, свого рода доказом, що договір, який має на меті зробити Угорщину вповні незалежною, повноправною державою, не був прийнятий без протесту в сій Високій Палаті, в тім першій правдивім репрезентативнім тілі австрійських народів. (Признама).

Мої Панове! Критика яку дасть ся перевести на угодові пропозиції, може бути двокого рода: се може бути критика політична, із становища інтересів політичних і критика фінансово-економічна. З погляду політичного хвалить нову угоду особливо в кругах зближених до правительства, немовто через неї уратовано повагу монархії на вні, немовто забезпечено згідливе супокійне пожитє з Угорщиною на цілий десяти літ, а вкінці немовто найдено форму, що на її основі можливо буде нормувати взаємини обох половин монархії також на дальшу будучність.

Мої Панове! Я думаю, що такий погляд на річ може мати лише той, хто оцінює політичні події виключно із становища даних обставин. Воно вправді можливе, що через угоду уратовано або піднесено повагу монархії на вні, можливо також — об чім вже сумніваю ся — що ми через десяти літ будемо мирно жити з Угорщиною. Як однак десяти літ в життю народів і держав не мають ніякого значіння, так само не правда, неначе би ми не уратоване держави через заключення послїдньої угоди було те саме, що скріплене сїм держави та її будучності.

Мої панове! Се історичний, загально звисний факт, що так званий дуалізм накинено австрійським народам династичною та її дорадниками. Се признано вже в престоїтній бесіді з р. 1867, як також те, що дуалізм не був нічим другим, тільки капітуляцією династії і державної австрійської ідеї перед кайкою мадарським фєвдалізм (Признама), капітуляцією, котру створано ся виправдати тоді погромом Австрії під Садовано. Пожертвовано цілі народи, закинено ідею одноцілості держави, лише в тім цілі, аби мати — зовсім як тепер — супокій з фєвдаліною мадарською кайкою та звернути з себе певно не легке завдане перебудовані й здвигнені сїм держави на одиного раціональних основах народних свобод. (Признама).

Що введено дуалізму викликало вже тоді горячий протест, се доказує передовсім конгрес немадарських народів, який відбув ся дня 15. мая 1867 р., а заявив ся не тільки проти розділу монархії на дві половини, але поставив також домагане заведення фєдєративного ладу на основі автономії народів. А як другий доказ, що також і в нашій половині монархії сїм дуалізм стрів ся з опором, можна навести знамениту промову, яку в сій палаті виглосив в критичнім 1867 році словінський посол Светец, промову, яка

помімо впливу тільки літ не стратила й по нинішній день своєї актуальності. Позволю собі навести одні уступи сїй промови дослівно. „Я — казав посол Светец — є проти угоди з Угорщиною, бо в тій угоді не бере ся уваги на інші прибічні краї угорського королівства, і інші немадарські народи. Я є того глибокого пересвідченія, що дуалізм се не та форма, яка була-б в силі з'єдинити сю державу. Дуалізм стоїть в суперечності з одноцілостію держави. Дуалізм заключає в собі тенденцію, довести до панованія лише два народи, а всі інші народи піддати під владу сїх упривілейованих народів. Інтерес держави вимагає, щоб всі народи були тут однаково трактовані. Тільки така держава, яка буде відповідати сій цілі, мати-ме право на існуванє. Дуалістична форма не надає ся також до поладженія національного питання і в сїй половині держави. Дуалізм ділить Австрію на два, різно відзначені від себо табори: на табор без оправданія пануючих, і табор без вини поневоєних.“

Мої панове! Ті погляди словінського посла треба вважати зовсім влучними, бо і справді через введено дуалізму не тільки погребано свободу немадарських народів, але й зроблено неможливим розв'язанє національного питання в Австрії. (Признама). За угодою з мадарськими гегемонами послїдувало на антиконституційній дорозі фактичне видїленє Галичини і так авана угода з Польками, угода, яка видала цілий руский нарід в Галичині, в його ріднім краю на поталу польській шляхти. (Признама). Решта держави видана до свободної розпорядимости Німців. А остаточний загальний вислід сїй політики був: поділ народів сїй монархії на два табори: на табор пануючих і на табор поневоєних. (Признама).

І коли сили пригнічених народів ослаблено на довгий час, коли сила відпору тих народів в боротьбі за рівноправність усіх націй сїй монархії зстала на довгий час зломана тай коли ся держава є zagrożена в своїм існуванню беззастанним національними спорами — то вини за се поносить виключно дуалізм, сїй великий злочин, який доконано в році 1867 з такою легководушністю на народах сїй монархії і на її власній будучності. (Опелески і признама).

Висока палато! Кожда держава мусить мати оправдану основу свого існування. Держава, що таконого оправданія не має, мусить вкінці в конкурентній свйотівій боротьбі упасти, щоб зробити місце іншій, більш оправданій формаций. Так і ся монархія має своє *raison d'être*. Вона має призначене бути пристановищем для тих поменших народів або відломків великих націй, які протягом цілих століть витворили ся над середнім Дунаєм на перехресті трьох європейських рас: славянської, германської й романської, а які не були в спроможі або скласти свою державу або її удержати. А відповідно сему призначенню мусить бути також форма сїй держави достроєна — австро-угорська монархія мусить перетворити ся в союзню державу автономних народів (опелески і признама) або вона упаде. Кажє навіть давня пословиця: Austria erit in orbe ultima, si erit justa suis gentibus. (Живі опелески).

Коли тепер перейдемо до послїднього договору з Угорщиною, то мусимо ствердити, що сїй договір є нічим іншим, тільки дальшим кроком на тім шляху, на який вступлено так легководушно в р. 1867. Вже угода з 1867 року та торговельні договори, які по ній послїдували, скріпили незвичайно гегемонію Мадарів по тамтїм боці Лїтви і чимало причинили ся до того, що Мадари забезпечили своє становище. Однак все-ж таки оставало єще багато средств, щоб сягнути з успіхом у внутрішні відносини Угорщини. З одного боку була тут Корона, яка при деякій консервенції та витривалості могла вплинути на розвій внутрішніх відносин в Залїтаві — з другого боку мали ми як-раз сї непорушені єще між обома державами справи, які можна було в кожній відповідній хвилі ужити до того, щоб мадарських гегемонів притиснути до стїни і їх панованє повалити.

Що-ж однак приносить нам нова угода з Угорщиною? Вона дає Мадарям передовсім повну державну незалежність і загарчує всі дороги й отвори до Угорщини та розриває нараз усі нити й зв'язи, якими Угорщина була прив'язана до Австрії і її волі. Угода Векерле-Бека дає Угорщині, наразі прийнятніше в принципі, вповні автономну митову тарифу, дає свободу в нормованню податків консумційних і тарифів залізничних, надїляє Угорщину правом виступати супроти заграниці як зовсім самостійній державі, навіть виповідати без уваги на Австрію торговельні договори та входити з другими державами в зовсім самостійні торговельно-митові взаємини (Опелески). А так як нам через сї нові постанови відібрано можливість впливати на внутрішні відносини Угорщини, так само зроблено також неможливою інтервенцію Корони у відносини другої половини монархії через ославлені конституційні гарантії (Опелески). Наслїдком сього буде, що важке положенє, в якому находять ся немадарські народи Залїтаві, єще погіршаться, тай ще ми будемо мусити приглядати ся з заложеними руками, як немадарські народи, обмежені на самих себе, будуть мусити розпочати кроваву боротьбу за удержанє свого національного існування. А для монархії будуть наслідки тої угоди також вельми прикрі, бо тепер треба буде багато часу й чимало зусиль, поки немадарським народам Залїтаві пощастить власними руками звалити мадарську гегемонію та звести державу на дорогу перестрою на основі національної автономії, в якій одиного лежить дола і будучина австрійської монархії (Живі опелески).

Ми, Русия, не можемо ніколи підняти руки за того рода угодою. Ми не можемо сего зробити найперш для того, що з другого боку Карпатів маємо також наших рідних братів, яких мадярська господарка вертала на саме дно нужди — ми не можемо сего зробити, бо маємо щире співчуте також і з сими другими немадярськими народами, які мусять тяжко бороти ся задля збереження своєї національної екзистенції, — ми не можемо вкінці сего зробити тому, що по нашим поглядам не дасть ся погодити з ідеєю свободи й справедливості, скріплювати ще даліше тую залізну руку, яка цілі народи Залітаві гнече з так безпримірною завзятістю й безпощадністю (Живі описки).

(Конець буде).

Вибори на Україні.

Вибори до третьої Думи кінчать ся для опозиції дуже невесело. Всюди перевага правих та поміркованих партій, а дуже незначний процент лівих. При тім замітна річ: коли в корінній Росії вишло все таки значне число опозиції, на Україні самі „праві“. В Київщині від селянської курії вибрано послом до Державної Думи селянина Коваленка, 52 років з низшою освітою; по офіційним відомостям належить до правих; із поміщицької курії вибрано сенатора графа Бобринського, власителя великого маєтку, голову петербурської міської думи; від городських курій вибрано протоєрея Рознатовського, голову черкаського комітету, „с. р. н.“. Далі виборчим зібранням у познім складі вибрано: свящ. Трегубова з села Камінерівки, селянина Сидоренка з села Сидорівки, казівського повіту, з домашньою освітою; свящ. Волкова, свящ. І. М. Атаназевича, свящ. В. Д. Содуху, свящ. Богдановича; дійсн. статск. сов. К. Г. Сувчинського; професора С. М. Богданова, почесного мирового судью В. І. Бубнова й дворянина Ф. Н. Безака. Всі вибрані — праві.

В Чернігівщині поки що вибрано послів тільки від селянської, поміщицької й двох міських курій. Вибрано кандидатів правих — Базілевича, Гайбова, Родіонова й Клименка. Решта 6 послів буде вибрана пізніше.

На Поділлі від поміщицької курії пройшов Балашов, брацлавський маршалок, правий. Від міської курії пройшов Червинський, союзник. Від селянської курії пройшов зауряд-прапорщик Галушак, правий. Вибори ще не скінчили ся.

На Волині послами вибрано поміщиків: князя Волонського. Шульгіна, Біляева, Кляшторного й трох священиків. Від горожан вибрано Березовського. Решта п'ятеро — селяне. Всі „союзники“. Всі Подляки-горожане, з винятком чотирьох, демонстраційно вишли з зібрання, заявивши, що їм там нічого робити.

В Полтавщині від селян вибрано Уровицького, прихильника монархічних партій, з низшою освітою, козака, хлібороба. Від поміщиків Євгена Шейдемана, правого, 62 років, почесного мирового судью, що скінчив військову школу; багатий поміщик, дворянин, „руський“. Від горожан пройшов Пилипенко, безпартійний правий, з університетською освітою, призначений адвокат, дворянин. Четвертим пройшов Гердієвський, голова полтавського „руського зібрання“, з університетською освітою, вчитель реальної школи, дворянин, „руський“.

Після перерви пройшли: Остроградський, правий, ліцеїст; Лукашів, правий, з вищою освітою, колишній член Думи, дворянин; Малама, оксиріст, відставний штаб-ротмістр, з середньою освітою, член однієї земельної банку, дворянин; Комаренський, правий, благочинний; граф Капніст, правий, агроном, поміщик; Берценів, правий, інженер; Милорадович, монархіст, 74 років, маршалок з високою освітою.

З холмської Руси пройшов єпископ Євлогій, правий, колишній член Держ. Думи.

На Кубані від козацького населення вибрано Конрада Лукича Бардіжа, к.-д., підесаула, колишнього члена другої Думи.

Як пояснити отсей вислід виборів? Невже Україна правіша від всіх інших країн російської держави? Ми вже якось писали про те, — пише „Рада“ — що останні вибори відбували ся при таких ненормальних умовах, які не дають морального права теперішнім послам до Думи називатись справжніми народними представниками. Вони — вибрані тільки заможних клас та духовенства. Для проповідників чорносотенних думок Україна була дуже вличним ґрунтом.

В Московщині між паном та селянином чи робітником відбуваєть ся боротьба тільки на підставі матеріальних інтересів. На Україні ж особливо правобережній до класової боротьби прилучаєть ся ще й боротьба національна та релігійна. Тут єсть панська мова, — польська та російська, і мова „хлоска“. „мужича“ — українська. Священики тут „стережуть“ свою паству від впливу католицтва та жидівства так ретельно, що забороняють православним хреститись, проходячим коло костела, намагають ся скасувати ярмарки в свята і т. н. В своїх цілях вони дуже влучно користують ся давніми неприхильними відносинами між Українцями з одного боку та Поляками і євреями з другого. Роздумуючи плеємину ворожечу, чорносотенці на Україні дурять простий народ і прищеплюють йому свої люджерні думки. Наслідком сього являєть ся те, що проповідь „союзників“ по українських селах має успіх. А російські пани, злигавшись з чорносотенним духовенством, не дали ходу

поступовим селянським кандидатам і більшістю голосів провели всіх правих.

Спийняючись на списку послів, що дала Київщина, вважає „Рада“ не зайвим зробити де-які уваги. В списку сьому до правих записано й таких осіб, які знавче, як відомо, далеко не поділяють програми правих партій. А записали ся вони до них тільки для того, щоб уникнути всяких утисків адміністрації та неприємностей від свого прямого начальства. Коли ж так саме стоїть справа і по інших губерніях, то є певна підстава думати, що де хто з свх послів, назвавшись тепер правим, в Думі йти ме разом з поступовцями.

Що до української справи — то діло стоїть значно гірше. Між послами, напр., від Київщини є люди з українськими симпатіями. Але се — стихійні Українці, які не складають української громади, не виступають муть самі активно, хоч, ідучи за другими і можуть бути користними членами в українській організації, як що вона буде заснована.

НОВИНКИ.

Чернівці, 2. листопада 1907.

Інтерпеляції посла Лукашів. Посол Лукашів вніс на засідання Ради державної ні втерок 29 м. м. інтерпеляцію в справі поставлення нового будинку для староства в Заставній а на засіданні в середу інтерпеляцію в справі зачислення столиці Чернівців до І. класу цивільним урядникам приваляжних активальних додатків.

З другої держ. гімназії. Професор гр.-кат. релігії при сій гімназії о. Атаназій Левинський одержав VIII рангу.

Юноша Геровський в арешті. Дня 31. жовтня с. р. відбула ся у Львові карна розправа Посла отца Давидяка проти суд. авск. Геровського з Чернівців, яка накла темою відомі події на довірочних зборах нападні 15. липня с. р. Жалоба о. Давидяка подає — після реяцій „Ціла“ — що в салю обряд вдерла ся група молодіжи з академічного товариства „Карпат“ в Чернівцях а межі ними і обвинений і в часі справоздава посла д-ра Короля піднесла великий, огаушуючий крик і почала обкидати яйцями посла д-ра Короля; повисла група під проводом А. Геровського винулась на трибуну з підняттями палками в руках, так що др. Король тим насильством був вимушений уступити з трибуни і залишити своє справоздає. В наслідок сего нападу наступило на сали цілковите замішане, так що о. правильний ході наради не може бути й бесіди; кожний з присутних лякав ся о честь і здоров'я а не то не важив ся виступати з противною думкою в інтересі правди. Палочники з тої горетки публично відгрозували ся на голос в сали послу Давидяку і о. Гумецькому, а вони навіть не важили ся самі вийти з сали до дому, але мусіли взяти собі прибічну охорону з людей. Коли ж о. пос. В. Давидяк хотав охоронити д-ра М. Короля перед чинною зневагою вступив на ступінь, на котрім стояв др. Король, ато в тій хвили висунув ся з поміж групи нападників Алексей Геровський і ударив його без найменшої причини рукою в лице — коло висків — замахнувши ся рівночасно на него металевим топирцем палиці, котрий то замах тільки з тої причини не досяг голови посла Давидяка, що згаданий священик Юліян Гумецкий зловив за руку Алексея Геровського і відтрусив його на бок. Обжадуваний признав ся, що о. Давидяк вдарив, але палки в руках не мав. На зазив судії, щоб перепросив позовника, не згодив ся. По переслуханню свідків засуджено обжадуваного на 6 ти жнів строгого арешту.

Із укр. акад. тов. „Союз“. Заповіджені на четвер 7. листопада товариші сходили з танцями відбудуть ся в суботу дня 9. с. м. Початок о год. пів до 9 ої вечером. Стрій для панів звичайний, для панів візитовий. Вступ від особи 2 К. карта родина для трох осіб 5 К. Музика галицька Алека Парашука. Запрошення вже розіслані. Хто-б через негодий не одержав запрошення зволить звернути ся до товариства під адресою: Тов. „Союз“ ул. Кароліни ч. 6.

З тов. „Православна Академія“. З нагоди засновання акад. товариств гр.-прав. богословів „Православна Академія“ в Чернівцях відправить ся в неділю, 10. листопада в 9. год. рано в архієпископській катедральній церкві соборна служба Божа (в славянській мові), при участі хору товариства, на яку впрохистість просимо всіх приятелів і прихильників товариства. — В четвер, 14. листопада 6. р. відбудуть ся звичайні загальні збори згаданого товариства. — За Виділ: Омелян Гвідий, І. заступн. гол.; Іван Щербанович, І. писар.

Кровавий день в Черновій. В Черновій, присілку міста Розенберга в літваській комитаті, скоїла ся страшна подія. Ого за починком свого пароха Андрея Глинки порішили парохіяни Чернові (самі Словаки) вибудувати власним коштом костел. В недавнім часі зложили гроші, закупили потрібний матеріал і приступили до будови. Нині костел уже готовий і лиш треба було його посвятити. Між тим парохом Глинкою, що працював ревно в своїй парохії над національним і економічним підвигненням місцевих Словаків виведено

політичний процес і засуджено його на 2 роки в'язниці. Услужні правительству духовні власті ще в додатку о. Глинку засудовували. Від довшого часу не може він показати ся на Угорщині і тепер об'їздить Моравію і Чехію, устроює збори і оповідає про угорські відносини. В суботу буде о. Глинка промовляти в Празі. Колиж в Черновій костел, як сказано, вже вибудовано, рішили духовні власті посвятити его. Громада Чернова, просила відложити посвячене до часу, доки не верне до них о. Глинка. Громадяни були тої гадки, що костел, до котрого будови о. Глинка головню причинив ся, сам він повинен посвятити. Та духовні власті не пристаїли на се і віддегували для довершеня акту посвячення чотирох священиків. Посвячене мало відбутися 27 с. м. Вже в суботу насіло до Чернові 16 жандармів. В неділю рано місцеві і доохрестна людність зібралася в Черновій. Перед 9 год. надїхали два повози; в однім сиділо 4 священиків, в другім жупан. Жандарми утворили шпалір. Товна стала священиків називати, щоби завернули і щоби не важили ся сидю посвячувати костела. Та священики не услухали і веділи візники Ухати даліше. Селяни вхопили тоді коні за поводи і хотіли завернути повіз. Священики видали знов приказ Ухати наперед а рівночасно жупан повелів жандармам стріляти без попереднього унімненя народа. Жандарми дали одну салву. Наслідки були страшні. Дев'ять осіб впадо сейчас трупом, три особи вмерли в дорозі до шпиталю а 11 осіб є тяжко ранених. Між убитими є троє молодих дівчат і одна вагітна жінка. Так представили справу три очевидці (адвокати), котрі нарочно приїхали до Будапешту, щоби про цілу подію поінформувати словацких послів.

Афера графині Замойської про яку доносили ми свого часу, виснена цілковито. Як доносили варшавські газети, графиня хотіла втечи за границю з колишнім своїм візником Яніком, в котрім залюбула ся доглядаючи його в часі недуги. Янік брав участь в російсько-японській війні і був ранений. При помочи графині купив собі коло Ченстохови малий маєток. В останнім часі графиня роздобула для него заграничний паспорт і вислала до него телеграму, що 17. жовтня вночі приїде до Ченстохови. Як звісно, ідучи до него, перебрала ся в залізничнім вагоні в український народний стрій і висіла на станції Малкині. Янік вийшов їй на зустріч, взяв до себе, але не хотів кидати свого господарства та втікати за границю. Тимчасом газети підняли гавт, Янік ще більше злякав ся, і графиня рада не рада вернула ся до батька у Варшаві. Згодом поліція знайшла у Яніка 3000 рублів та срібні річі графині. Янік казав, що все те дарунок від графині Замойської. Для родини Замойських ціла та авантюра являєть ся великою компромітацією і коли се удалось її затушувати, пушено чутку, що графиня Замойська недужа на умі, а навіть говорено, що мають віддати її до якоїсь санаторії.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Безідейність і глузоту французького шпенку „Die lustige Ehemänner“ в четвер, 31 м. м., старала ся дирекція винагородити доброю обсадкою роль. Але й оба режисери н.п. Губль і Штайнерт в головних ролях, та їх партнерки п-ни Юсеї і Трієр, найліпші драматичні сили театру, не помогли ситуації нічого. Що не смішно, а того не можна сміяти ся і жаль справді, що артисти вложили стільки совісної праці в отсе „неректовне французьке підприємство“. Надіємо ся, що „Веселі мужі“ зникнуть із сцени міського театру. — „Freischütz“ Вебера (в п'ятницю, 1. листопада прийнято) чомусь досить холодно — з винятком першої відселони третього акту. Ся чисто технічна сцена, ілюстрована претгарною музикою, поправила опінію театральної машинерії на стільки, що роз'ентузізована галерія по кілька разів викликала режисера, директора і врешті машиніста. Вражінє сцени в чортівм яру з цілим анаритом смоли, чашок, опирів, свистів і громів було дійсно гарне. З артистів на перше місце поставив би я п-ну Чіллєй, дарма, що мала другорядну роль. Сї урода, гра і милий, металічний алт робили дуже симпатичне вражінє. П-на Лінґ була мабуть недиспонована, бо не удержала ся на тій висоті, на якій стоїть звичайно в своїх виступах. За те п. Мала тей, якого гру в „Фавсті“ годі було назвати вдоволяючою мав щасливіший вечер і з'умів розвинути красу свого ліричного тенору. Пан Фольмер співав і грав ще гірше як в „Фавсті“. Невелика роль пана Таубера не дозволила, на жаль, сему незвичайно симпатичному артистові і співакови, чарувати публіку своїм барітоном. Хор, особливо мужескі на сей раз не дописали. — Л. Г.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опрочентує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, виписує 2 К. — Родимий! Хай який до свого відбє ся голосним відгоном по цілій Буковині і най кожний, що почувє себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обсягу місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленнях, значний спуск.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Загальні збори осінні каси пожичкової і щадничої для громади Корчешти ст. з. з. н. п. відбудуть ся 10 листопада 1907. о 3. год. по полудни в салі „Народного Дому“ з отсим порядком нарад: 1. Справоздане касове; 2. Вибір начальника; 3. Підвишене стони процентою; 4. Вільні внесени. — П. Ткачук, начальник.

Звичайні загальні збори „Каси по жичкової і щадничої для громади Кирлябаба ст. з. з. н. п.“ відбудуть ся 10-го листопада 1907 о год. 2. по пол. із слідуєчим порядком денним: 1. Справоздане касовд за рік 1906; 2. Вибір начальника каси і одного члена старших, та зміна в раді надзорчій; 3. Прочитане справозданя з ревізії; 4. Вільні внески. — Олекса Стельмашук, пр. начальник; Юрій Гвідий, касиєр.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагніток
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.

Позір
правдиві російські
„ATHLET“
кальоші.

За рід і ви-
тривалість
повна
гарантия.

Неперемакаючі
правдиві російські кальоші.

Патенти Ч. 6888, 8020, 18564,
5373, 3422, 2374, 18597.

Жадайте всюди лиш „Athlet“=кальошів.

Де набути у всіх ліпших торговлях.

Свій до свого !!

Виназ діловодства „Рускої Каси“ в Чернівцях.
За місяць жовтень 1907.

	Стан з поч. місяця		Збільшилось		Разом		Зменшилось		Стан з кінц. місяця	
	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.
Число членів	1289	—	2	—	1291	—	5	—	1286	—
Контю паів	118139	15	85	—	118224	15	200	—	118024	15
Контю резервового фонду	20863	22	4	—	20867	22	—	—	20867	22
Контю щадничих вкладов	233268	56	6249	—	239517	56	13187	33	226330	23
Контю реескомиту кр. бан.	167720	—	39844	—	207564	—	28100	—	179464	—
Контю инш. чуж. кап. С. К.	322159	—	46185	—	368294	—	57395	—	310899	—
Контю векслів	701566	56	88854	—	790420	56	101876	—	688544	56
Контю довжних записів	182422	59	116	94	182539	53	1855	36	180684	17
Контю відсотків	30690	31	3644	10	34334	41	2164	08	32170	33
Контю відсот. від вкл. щад	4908	01	114	34	5022	35	—	—	5022	35
Контю провізій	7048	06	207	70	7255	76	—	—	7255	76
Контю адмівістр. видатків	4186	10	443	03	4629	13	—	—	4629	13
Контю платні	3372	—	393	—	3765	—	—	—	3765	—
Контю чиншу	587	75	—	—	587	75	—	—	587	75
Контю інвентара	1000	—	—	—	1000	—	—	—	1000	—
Контю pro diversi	184	52	—	—	184	52	—	—	184	52
Контю дівіденд	4465	40	—	—	4465	40	39	60	4425	80
Контю страт і зисків	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Контю каси	1452	61	199820	16	201272	77	191037	64	10235	13
Контю податків	275	43	110	32	385	75	—	—	385	75
Контю ріжних паів.	5632	50	—	—	5632	50	—	—	5632	50
Фонд пенсійний	1334	37	—	—	1334	37	—	—	1334	37

Чернівці, 1. листопада 1907.

Др. Стефан Смаль-Стоцкий.

Смадайте свої ошадности в „Рускій Касі“. Від вкладов платимо 5 процент.

КкОолЕЕСоО

майже нове

дуже дешево на про аж. Близше: Друкарня „Р. Ради“ Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

Виданя „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всіх
філіях „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“,
в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарні І. Рехенберга.

До Америки і Канади

найвигідніша, найдешевша і найпев-
нійша їзда через

ЛІНІЮ КУНАРДА

Вивідати можна через агенцію

SCHRODER & COMP. TRIEST

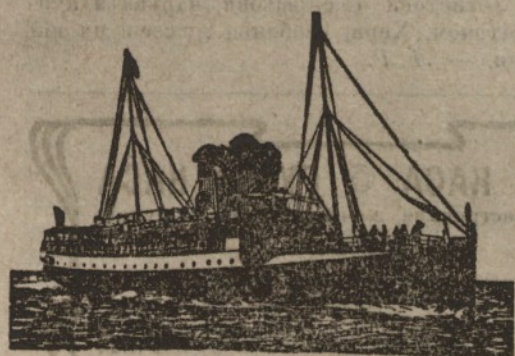
Відїзд з Триєсту

Carpathia, у вівторок 29. жовтня 1907.

Slavonia, „ 12. падолиста „

Ultonia, „ 19. „

Pannonia, „ 3. грудня „

Lusitania, найбільший і найпрактичнійший паровець на світі; відїзд через Ліверполь 2. і 30. падолиста 1907.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Перша Бродсна рафінерія спиритусу, фабрика руму і лікерів

Братів Капелюш

товариство з обмежен. порукою

Броди, жел. дворець. ■■■■■ Львів-Знесене

порукає

Концесіоновані напитки а то:

Контушівку, житиівку, краєві руми, квиніівку і ріжні розолїси та лікери по найдешевших цінах. 177 7—10 н.

Осерти і цїнивки даром і оплатно.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

